

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 152/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť Predstavenstva Obvodnej poľovníckej komory Martin, Svätoplukova 16, Martin, zastúpeného advokátkou JUDr. Gabrielou Kľačanovou, Andreja Kmeťa 28, Martin, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na procesnú rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 21 S 14/2014-46 z 11. júna 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Predstavenstva Obvodnej poľovníckej komory Martin o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2014 doručená sťažnosť Predstavenstva Obvodnej poľovníckej komory Martin, Svätoplukova 16, Martin (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „predstavenstvo obvodnej

poľovníckej komory“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na procesnú rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 21 S 14/2014-46 z 11. júna 2014 najmä tým, že krajský súd zrušil jeho rozhodnutie, a aj keď sťažovateľ nemal spôsobilosť byť odporcom v správnom súdnictve, bola mu uložená povinnosť uhradiť trovy konania.

2. Podstatou argumentácie sťažovateľa je právny názor, že vzhľadom na to, že nemá právnu subjektivitu – nie je právnickou osobou na rozdiel od obvodnej poľovníckej komory, nemohol tak byť žalovaným v správnom súdnictve, jeho rozhodnutie nemalo byť zrušené, ale konanie proti nemu malo byť zastavené. Došlo tak podľa sťažovateľa k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu. Sťažovateľ vytýka rozhodnutiu procesné nedostatky, a to nedostatočné odôvodnenie a nedodržanie kontradiktórnosti. Podstatou sťažnosti je však v prvom rade, *a limine*, zistenie, či nie je sťažovateľ orgánom verejnej moci, a teda či je vôbec oprávnenou osobou na podanie ústavnej sťažnosti.

3. Žalobca, poľovník [REDACTED] (ďalej len „žalobca“; porov. tiež II. ÚS 51/2016, II. ÚS 137/2016), podal 27. januára 2014 proti predstavenstvu obvodnej poľovníckej komory správnu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým sa rozhodlo o jeho neprijatí za člena obvodnej poľovníckej komory. Presnejšie preskúmania rozhodnutia žalovaného č. P 02/2014 zo 17. januára 2014, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a bolo potvrdené rozhodnutie predsedu Obvodnej poľovníckej komory Martin č. 02/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa rozhodlo o neprijatí žalobcu za člena obvodnej poľovníckej komory. Krajský súd zrušil rozhodnutie sťažovateľa z procesných dôvodov pre neúplnosť spisu podľa § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec vrátil žalovanému (sťažovateľovi) na ďalšie konanie. (Znamená to, že sťažovateľ žiada kasáciu kasácie, čo nie je z tohto pohľadu vylúčené.)

4. Sťažovateľ k jeho pochybnostiam o právnej subjektivite uviedol, že krajský súd konal s ním, s odporcom ☒ Predstavenstvom Obvodnej poľovníckej komory Martin. Krajský súd vychádzal zo žalobného návrhu navrhovateľa, a to aj napriek tomu, že v žalobe označený účastník v procesnom postavení „odporca“ nemá právnu subjektivitu a nie je spôsobilý byť účastníkom súdneho konania. Žalovaný subjekt bol zo strany žalobcu označený neúplne, nepresne a nejednoznačne, bez uvedenia akéhokoľvek identifikátora. Žalobca ako odporcu označil v záhlaví žalobného návrhu subjekt „Predstavenstvo Obvodnej poľovníckej komory Martin“, v petite žalobného návrhu ako odporcu označil „Predsedníctvo Obvodnej poľovníckej komory“, t. j. subjekt bez právnej subjektivity, a teda i bez subjektivity procesnej. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľnou vadou konania a podľa presvedčenia sťažovateľa mal viesť správny súd bez ďalšieho k zastaveniu konania.

5. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania odporcu má za následok, že v momente začatia konania nebol platne založený procesnoprávny vzťah. Odporca ako subjekt práva neexistuje, nikdy mu nebolo pridelené IČO, nemá nijaký hmotný či nehmotný majetok. Samotný správny súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje na tú skutočnosť, že právnu subjektivitu podľa stanov má výlučne Obvodná poľovnícka komora Martin, pričom predstavenstvo je len jej výkonným orgánom. Z tohto dôvodu nie je možné žalobcom označený subjekt považovať za účastníka konania. Bolo však povinnosťou žalobcu správne označiť údaje potrebné na identifikáciu právnickej osoby v postavení odporcu, pričom táto jeho povinnosť vyplýva z § 79 ods. 1 OSP. Žalobca si túto svoju povinnosť nesplnil, a to i napriek tomu, že bol právne zastúpený. Sťažovateľ namietal tú okolnosť, že nie je pasívne legitimovaným subjektom v predmetnom súdnom konaní vo svojom písomnom vyjadrení k žalobnému návrhu i na pojednávaní 11. júna 2014, avšak krajský súd sa s touto námietkou vôbec nevysporiadal, čím podstatným spôsobom pochybil.

6. Už samotný petit, ako ho žalobca naformuloval, je podľa sťažovateľa zmätočný. Žalobca na jednej strane tvrdil, že Predstavenstvo Obvodnej poľovníckej komory Martin nie je orgánom, ktorý je príslušný rozhodnúť o odvolaní proti prvostupňovému správne rozhodnutiu predsedu Obvodnej poľovníckej komory Martin, napriek tomu však žiadal, aby

krajský súd vydané správne rozhodnutia prvého i druhého stupňa zrušil a vec vrátil opätovne Predstavenstvu Obvodnej poľovníckej komory Martin na ďalšie konanie a rozhodnutie.

7. Sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces nedostatočným odôvodnením uznesenia krajského súdu, nevysporiadaním sa s otázkou právnej subjektivity. Podľa sťažovateľa mala byť tiež porušená rovnosť zbraní (skôr kontradiktórnosti, pozn.), pretože nemal možnosť vyjadriť sa k dvom vyjadreniam žalobcu (čl. 47 ods. 3 ústavy). Taktiež dostal opis žalobného návrhu bez príloh, čo je podľa jeho názoru v napätí s § 42 ods. 3 druhej a tretej vety OSP.

8. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn.: 21S/14/2014 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky, článku 36 ods. (1) Listiny základných práv a slobôd, ľudské právo na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. (1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa článku 47 ods. (3) Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 11.06.2014, sp. zn.: 21 S/14/2014-46, zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Predstavenstvu Obvodnej poľovníckej komore Martin ako výkonnému orgánu Obvodnej poľovníckej komory Martin so sídlom Svätoplukova 16, 036 01 Martin(...), priznáva právo na náhradu trov právneho zastúpenia vo 284,08 EUR (slovom: dvestoosemdesiatštyri euro a osem centov) za dva úkony právnej služby á 134,00 EUR + dvakrát režijný paušál á 8,04 EUR (úkony právnej služby: 1/ príprava a prevzatie zastúpenia dňa 29.07.2014; 2/ vypracovanie ústavnej sťažnosti zo dňa 12.09.2014), ktorú je Krajský súd v Žiline povinný uhradiť na účet JUDr. Gabriely Kľačanovej, advokátky so sídlom Andreja Kmeťa 28, 036 01 Martin(...), do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy podané niekým zjavne neoprávneným.

10. Ústavný súd ako ochranca slobody si v prvom rade všimol (porov. bod 2), že sťažovateľ je žalovaným v správnom súdnictve. Žalovaným v správnom súdnictve môže byť len teleso verejnej správy, ktoré vrchnostensky – vertikálne vykonáva moc, a tak nemôže byť v tejto právnej situácii nositeľom ľudských práv, ktorých ochrana je podstatou ústavnej sťažnosti – ústavného súdu (čl. 124 a čl. 127 ústavy). Ustanovenie § 244 ods. 2 OSP znie: „V správnom súdnictve preskúmavajú súdy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj *orgánov záujmovej samosprávy* a ďalších *právnických osôb*, ako aj fyzických osôb, *pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.*“ V predmetnej veci ide o predstavenstvo komory - právnickej osoby, ktorej zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy, ide o orgán verejnej správy, sťažovateľ to nespochybnil a je to tak objektívne. Dané konštatovanie si vyžaduje vysvetlenie, pretože tu môže dochádzať k neprehľadnému zmiešavaniu rôznych „podstát“ právnickej osoby. V situácii, keď zákon *konkrétnej, ním zriadenej* právnickej osobe priznáva právomoc - moc, a táto ju vykonáva, nie je prioritná tá právnická osoba, ale tá moc. Právnická osoba je len formou či obalom prepožičaným z tradície súkromného práva. Pri moci hovoríme o subjekte,

a vykonávateľovi, nie o právnej subjektivite (porov. Hendrych, D. Správni právo, obecná časť. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 102; Sládeček, V. Obecné správní právo. Praha: ASPI, 2004, s. 196). Ústavný súd je vykonávateľom moci subjektu, ktorým je štát. Predstavenstvo obvodnej poľovníckej komory je vykonávateľom moci subjektu, ktorým je komora. Z tohto dôvodu nemusí byť v správnom súdnictve a rovnako pri ústavnej sťažnosti odporcom právnická osoba. V uznesení sp. zn. II. ÚS 80/09 k tomu ústavný súd uviedol: *„Sťažovateľ argumentoval v prospech svojej spôsobilosti podať ústavnú sťažnosť jednak tým, že nevykonával svoju vrchnostenskú moc, a taktiež tým, že má postavenie právnickej osoby. Právna úprava v Slovenskej republike je neobvyklá tým, že štátnym orgánom zo zákona priznáva postavenie právnických osôb. Táto skutočnosť je pozostatkom socialistickej koncepcie organizácií v systéme nerozlišujúcom verejné a súkromné právo. Samotné postavenie právnickej osoby neopravňuje orgán verejnej moci na podanie ústavnej sťažnosti. Orgán verejnej moci je vykonávateľom moci, je nositeľom kompetencií a len zo zotrvačnosti a z dôvodov hospodárskych má postavenie právnickej osoby. Ak je správny orgán žalovaný správnou žalobou, má pasívnu procesnoprávnu subjektivitu zo zákona, Občianskeho súdneho poriadku, a nie z titulu postavenia ako právnickej osoby.“*

11. Obvodná poľovnícka komora je lokálnou zložkou Slovenskej poľovníckej komory, ktorá bola zriadená podľa § 41 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poľovníctve“) ako nútený zväzok k výkonu práva poľovníctva [(1) *Zriaďuje sa Slovenská poľovnícka komora. (2) Komora je právnická osoba.*]. Časť činnosti, ktorá sa predtým vykonávala spoljkovo v občianskom združení (aj keď v istom zmysle monopolnom; porov. § 3 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve a § 81 ods. 1 zákona o poľovníctve) sa teraz z normatívneho rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky zákonom môže realizovať povinne len cez poľovnícku komoru a len jej iný výsek ďalej cez súkromné poľovnícke organizácie (k vývoju právnej úpravy porov. Sluk, M. Poľovníctvo, právo verejné. In: *Magister Officiorum*. 6/2012, s. 50 a nasl.; tiež uznesenie Krajského súdu v Žiline 24 S 61/2011). Predstavenstvo obvodnej poľovníckej komory je jej orgánom. Skutočnosť, že komora má vrchnostenský, ale aj privátny rozmer, mohlo zmiast' aj sťažovateľa.

Sťažnosti komôr, v ktorých nevystupujú ako orgány verejnej správy, sú riadne prerokúvané (porov. III. ÚS 168/2011).

12. Prebiehajúce konanie na ústavnom súde o súlade právnych predpisov vedené pod sp. zn. PL. ÚS 19/2014 odráža názory, že súčasná koncepcia správy poľovníctva nie je právne nesporná.

13. „Vrchnostenskosť“ poľovníckej komory, a teda aj predstavenstva jej miestnej zložky, vyplýva z jej zriadenia zákonom, zo stanovenia kompetencií, moci, na úseku správy poľovníctva, z núteného členstva či z disciplinárnej právomoci. Uvedené naznačuje aj komentár, ktorý uvádza, že Slovenská poľovnícka komora je právnická osoba, ktorej zákonodarca zveril *právomoc* rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti poľovníctva (In: Ľupták, M., Sarvaš, M. Zákon o poľovníctve, komentár k vybraným ustanoveniam. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 179). Dôležitým znakom je aj konanie podľa správneho poriadku. V iných právnych vzťahoch môže sťažovateľka vystupovať ne-vrchnostensky, a tam by mohla byť nositeľkou základných práv. Možno na tomto mieste spomenúť aj dnes už klasické federálne rozhodnutie I. ÚS 191/92 (R 3/92), podľa ktorého je verejnou mocou taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo, alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Dané uznesenie sp. zn. I. ÚS 191/92, aj keď sa týkalo „odporcu“ a jeho napadnutého zásahu v konaní o ústavnej sťažnosti, ukazuje, že ústavné súdy musia od počiatku svojej činnosti riešiť či sú sťažovatelia ne-vrchnostenský a či sú „odporcovia“ orgánmi verejnej moci (porov. z nedávnej doby PLz. ÚS 5/2015).

14. Sťažovateľ vystupoval vo vzťahu k žalobcovi a tak aj v konaní pred správnym súdom v pozícii orgánu verejnej moci, kde nie je nositeľom základných práv, preto je zjavne neoprávnenou osobou na podanie ústavnej sťažnosti, a preto ústavný súd musí jeho sťažnosť odmietnuť. Ide o právne jasnú vec a taký je aj konštantný postoj ústavného súdu

(porov. II. ÚS 51/2016 – predstavenstvo sťažovateľky, kde je citované aj uznesenie II. ÚS 80/09; II. ÚS 137/2016).

15. Z hľadiska teórie zamestnávajú *nútené zväzky* bádateľov už viac než storočie. Nestor československej právnej filozofie habilitoval prácou *Príspevky k teorii nucených svazků*. K verejnej povahe týchto telies uvádza: „*Zde budiš připomenout, že existence nuceného svazku vzniká nikoliv vůli jednotlivců spolčených, nýbrž vůli státu samého. Tím znakem liší se především nucené svazky od ostatních svazků, jejichž vznik a trvání jest primárně odvislým od vůli jednotlivců, k němuž teprve jako sekundární přistupuje dopuštění se strany státní. Dále pokládá stát úkol nuceného svazku za svůj vlastní úkol, jelikož by jinak jednotlivce do svazku nenutil.*“ In: WEYR, František. *Príspevky k teorii nucených svazků*. Praha: Sborník věd právních a státních, 1908. 273 s. Knihovna Sborníku věd právních a státních. Řada státovědecká. č. 11, s. 79

16. Ústavný súd už mal možnosť rozhodovať o návrhu orgánu verejnej, ktorý neuspel v správnom súdnictve. Protimonopolný úrad namietal, že mu bolo odmietnuté odvolanie v správnom súdnictve. V uznesení sp. zn. II. ÚS 80/09 (Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu č. 91/2009) k tomu ústavný súd uviedol: „*Zmyslom ústavnej sťažnosti je v zásade ochrana súkromnej sféry fyzických a právnických osôb pred verejnou mocou a s tým previazané presadzovanie ochrany a rešpektu k ľudským slobodám u všetkých orgánov verejnej moci. Verejná moc je teda povinná rešpektovať a chrániť ľudské práva, pričom obsah tejto povinnosti je podmienený charakterom jednotlivých základných práv. Nositeľ základného práva je takto determinovaný oblasťou ochrany, ktorú má dané základné právo zaručovať. Existujú základné práva, ktoré prislúchajú každej ľudskej bytosti, práva, ktoré prislúchajú len štátnym občanom, alebo práva, ktorých nositeľom môže byť len cudzinec. Právnickým osobám prislúchajú len také práva, ktoré sú zlučiteľné s povahou právnickej osoby. Štát v zásade nie je nositeľom základných práv. Štát nemá slobodný priestor a slobodnú vôľu. Naopak, štátne orgány majú právomoci a kompetencie. Opačné vnímanie je absurdné a zároveň popierajúce samotnú podstatu právneho štátu.*

Uvedené potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu a zahraničných ústavných súdov s kompetenciou prerokúvať ústavnú sťažnosť. Prvým náznakom tejto judikatúry bolo

uznesenie sp. zn. I. ÚS 29/97 ešte z čias podnetu. Nasledovali ďalšie uznesenia napr. sp. zn. II. ÚS 187/03, II. ÚS 19/04, I. ÚS 69/04 (časť II, odsek 5), IV. ÚS 149/04, III. ÚS 115/06, I. ÚS 239/07 a III. ÚS 329/07. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomenul taktiež čl. 34 dohovoru, ktorý explicitne zakazuje vládnym orgánom vysokých zmluvných strán podávať sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva. Rovnaký prístup možno pozorovať v Českej republike (porovnaj stanovisko sp. zn. PL. ÚS-st 9/99, uznesenie sp. zn. III. ÚS 516/03, z ostatnej doby uznesenie sp. zn. I. ÚS 3103/08, <http://nalus.usoud.cz>), v Slovinsku (sklep Up-98/06 z 21. decembra 2006, www.us-rs.si) a v Chorvátsku (U-III-4845/2004, www.codices.coe.int).

Podľa názoru ústavného súdu konanie pred správnym súdom súvisí s postavením sťažovateľa ako nositeľa moci, aj keď pred súdom túto moc vrchnostensky nevykonáva, a preto aj procesné práva sú prepojené s jeho mocenským postavením, a ich porušenie nemôže byť teda namietané cez ústavnú sťažnosť. Súdna ochrana zvlášť v správnom súdnictve súvisí taktiež s ochranou slobodnej sféry súkromných osôb, a to špecificky pred výkonnou mocou. Sťažovateľ sa snaží cez opravný prostriedok, ktorý mu odoprel druhostupňový správny súd (najvyšší súd), zvrátiť pre neho nepriaznivé rozhodnutie, čím by mohol poškodiť súkromnú osobu - žalobcu v správnom súdnictve. Už správny súd je ochranou pred štátom, a tak nemôže byť ústavný súd ochranou správneho orgánu pred správnym súdom. Z uvedeného vyplýva, že aj v predmetnej veci považuje ústavný súd sťažovateľa za zjavne neoprávnenú osobu.

Napokon treba uviesť, že ústavná sťažnosť nie je bežným opravným prostriedkom, ktorý je k dispozícii všetkým účastníkom predchádzajúcich konaní na zvrátenie pre nich nepriaznivého priebehu alebo výsledku konania. Ako už bolo uvedené, účelom ústavnej sťažnosti je rozhodovanie o skutočnosti, či napadnuté orgány verejnej moci rešpektovali alebo chránili základné práva a slobody fyzických alebo právnických osôb. Len na základe sťažnosti osoby, ktorá je nositeľom základných práv, a po zistení, že orgán verejnej moci porušil základné práva, možno kasáciou zvrátiť priebeh alebo výsledok napadnutého konania.“

17. Možno to spresniť s odzbrojujúcou úprimnosťou tým spôsobom, že aj keby boli porušené na úrovni objektívneho, neutrálne povedané „platónskeho“ práva, procesné

(podústavné) práva sťažovateľa, sťažovateľ to musí akceptovať, pretože vystupoval ako vrchnostenský orgán, a tak nie je chránený základnými právami a ústavnou sťažnosťou.

18. Berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2016